

RE MEM BERING OTHER WISE

BELİT SAĞ

CURATOR: KATIA KRUPENNIKOVA

FRAMER
EBW MED

TENTOONSTELLING

2 OKT –
12 NOV '25

OPENING

2 OKT '25

KUNSTENAAR

BELIŤ SAĎ

CURATOR

KATIA KRUPENNIKOVA

REMEMBERING OTHERWISE

INTRODUCTIE

DOOR JOSIEN PIETERSE

Sinds 2013 heeft Framer Framed een langetermijnprogramma dat zich richt op activistische en onafhankelijk georganiseerde archieven: persoonlijke en (institutioneel) onderdrukte collecties, die belangrijke bronnen van kennis en inzicht zijn. Binnen dit programma steunen we vooral kunstenaars die zich als onderzoekers en kritische burgers inzetten om verborgen of omstreden archieven zichtbaar te maken. Het werk en onderzoek van belit sağ dat in *Remembering Otherwise* wordt gepresenteerd, sluit daar naadloos op aan en raakt bovendien aan mijn langdurige persoonlijke interesse in de geschiedenis van de Nederlandse vrouwenbeweging.

Tijdens mijn studies politicologie en vrouwenstudies aan de Universiteit van Amsterdam liep ik stage en werkte ik later bij het Emancipatiebureau Overijssel in Almelo (voorheen bekend als 'Equivalent'). Deze provinciale bureaus, opgericht in het kader van het nationale emancipatiebeleid van 1974, combineerden onderzoek en beleidsontwikkeling. Ze sloten aan bij lokale infrastructures van de vrouwenbeweging, van de Vereniging van Huisvrouwen tot feministische collectieven. Veel van die infrastructuur is inmiddels verdwenen. Bij Equivalent hoorde ik voor het eerst over de staking in 1978 van migrantenvrouwen uit Turkije bij de kippenslachterij Ten Dam: de eerste staking onder leiding van vrouwen uit Turkije in Nederland. In Almelo, een stad die zelden in verband wordt gebracht met sociaal protest, was dit een wapenfeit in de lokale protestgeschiedenis.

Later deed ik mondeling historisch onderzoek en interviews voor het videoarchief van de vrouwenbeweging bij Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis. In nauwe samenwerking met collega's van het beeldarchief kwam ik de fotocollectie van Bertien van Manen tegen. Samen met een kleine groep vrouwelijke fotografen legde zij de zich ontlukende Nederlandse vrouwenbeweging vast – overblijfselen die door weinigen werden vastgelegd, die vandaag de dag de praktijk van sağ inspireren. Van Manens werk culmineerde in de publicatie *Vrouwen te Gast* uit 1979. In het archief van Atria volgde ik opnieuw de geschiedenis van vrouwen uit Turkije die streken voor betere arbeidsomstandigheden.

Jaren later ben ik blij dat we bij Framer Framed via het werk van sağ weer aandacht kunnen schenken aan de vrouwen uit Turkije die in de jaren zestig en zeventig naar Nederland kwamen en hun stem lieten horen in de fabrieken en op straat. De vrouwen die op het zeven meter lange wandtapijt zijn afgebeeld, onder wie Nazife Kaya en Kamile Kahraman, eisten hun plek op in zowel de fabriek als de vakbond in Veghel. Framer Framed toont het wandtapijt in het stadsdeelkantoor van Amsterdam-Oost, in de hoop dat nog meer mensen uit de buurt het gaan zien. *Remembering Otherwise* is ontwikkeld in samenwerking met curator Katia Krupennikova, met wie Framer Framed eerder projecten realiseerde op het snijvlak van kunst, archiefonderzoek en sociale strijd.

De persoonlijke verhalen van migranten uit Turkije, vooral vrouwen, blijven onderbelicht. De vrouwen van Veghel staan niet zo ver af van de vrouwen van Amsterdam-Oost, die ook strijden voor zichtbaarheid, eerlijke arbeidsomstandigheden en tegen racisme. In 1975 werd de Hollanda Türkiye Kadınlar Birliği (HTKB) opgericht, een vrouwenvereniging die niet alleen strijdt voor gendergelijkheid, maar ook voor klasse- en rassenrechtvaardigheid. Ze brachten de blinde vlekken van de mainstream vrouwenbeweging aan het licht en organiseerden zich in plaats daarvan binnen de Zwarte, Migranten- en Vluchtelingen Vrouwenbeweging (ZMV-Vrouwenbeweging). Zwarte vrouwen en vrouwen van kleur kregen niet alleen te maken met seksisme, maar ook met racisme, terwijl binnen de witte vrouwenbeweging nauwelijks ruimte bestond om zulke intersecties te erkennen of bespreekbaar te maken. Het is essentieel om intersectionaliteit als uitgangspunt te nemen om de positie van vrouwelijke migranten uit Turkije te begrijpen. Precies die verwevenheid onderzoekt sağ in de geschiedenis van arbeid en activisme in Nederland.

Hun nalatenschap weet ook vandaag de dag nog nieuwe generaties te inspireren. ■

REMEMBERING OTHERWISE

In 1978 organiseerden ongeveer 65 vrouwelijke migrantenarbeiders uit Turkije een arbeidsconflict in een uienfabriek in Veghel, een stadje in Noord-Brabant. Ze eisten betere betaling, vaste werktijden en recht op vakantie en ziekteverlof, nadat ze jarenlang onder slechte omstandigheden hadden gewerkt, met onregelmatige diensten, werkplekken zonder ventilatie en lonen die werden berekend op basis van het gewicht van de gepelde uien in plaats van een uurloon. Met steun van Leyla İleri van de Stichting Welzijn Buitenlandse Werknemers sloten de vrouwen zich aan bij de FNV Voedingsbond, waarmee zij een van de eerste groepen migrantenvrouwen waren die zich als vakbond verenigden in de Nederlandse arbeidsgeschiedenis.

In *Remembering Otherwise*, een solotentoonstelling van kunstenaar belit sağ, worden deze verhalen verweven tot een monumentaal wandtapijt, vergezeld door een meerkanaals video-installatie en collages gebaseerd op het archiefonderzoek van de kunstenaar. Deze bijzondere tentoonstelling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met curator Katia Krupennikova.

Door middel van weefwerk, bewegende beelden en fotocollages transformeert *Remembering Otherwise* ontastbare herinneringen, gebaren en zintuiglijke fragmenten tot gelaagde, tastbare en visuele vormen. sağ geeft een nieuwe draai aan de verhalen van de vrouwen, voorbij de gefragmenteerde en uit hun context gehaalde sporen die in institutionele archieven zijn achtergebleven, en brengt momenten van collectieve strijd, solidariteit en veerkracht naar voren.

Het indrukwekkende wandtapijt van zeven bij drieënhalve meter, ontworpen door sağ, wordt tentoongesteld in het stadsdeelkantoor van Amsterdam-Oost. Daarmee wordt de locatie verbonden met de aangrenzende projectruimte van Framer Framed en deze geschiedenis toegankelijk gemaakt voor zowel lokale gemeenschappen als een breder Amsterdams publiek.

Amsterdam – de thuisbasis van zowel sağ als İleri, een eerste generatie migrant uit Turkije – is een stad waar migrantengemeenschappen uit Turkije van oudsher een belangrijke rol hebben gespeeld. De stad vormt het ankerpunt van de tentoonstelling en verbindt de strijd in Veghel met zowel de hedendaagse als historische strijd van gemeenschappen van migrantenvrouwen in Amsterdam-Oost, iets wat sağ ook tegenkwam tijdens haar onderzoek.

Cruciaal is dat het project de nadruk legt op het opnieuw in ogenschouw nemen van het archief in dialoog met de mensen die deze geschiedenis hebben meegemaakt. Non-verbale signalen, gebaren en zintuiglijke herinneringen krijgen voorrang boven een lineair verhaal; relaties en geleefde ervaringen blijven centraal staan. Door archieven van instellingen terug te halen naar publieke en belichaamde vormen, nodigt sağ kijkers uit tot een gesprek over arbeid, migratie, veerkracht en een intergenerationale dialoog.

De tentoonstelling, verdeeld over twee locaties – het stadsdeelkantoor van Amsterdam-Oost en de ruimte van Framer Framed – verbreedt het discours over archieven, arbeid en migratiegeschiedenis in Nederland en biedt ruimte voor gezamenlijke reflectie en dialoog. ■

WOORD VAN DE CURATOR

DOOR KATIA KRUPENNIKOVA

Remembering Otherwise speelt zich af op een cruciaal en gefragmenteerd moment in Nederland, dat samenvalt met de landelijke verkiezingen voor een nieuw kabinet. In een tijd waarin rechtse sentimenten en anti-migrantenretoriek de boventoon voeren. De recente politieke verschuivingen hebben de sociale verdeeldheid vergroot, waardoor de Nederlandse samenleving steeds meer wordt gedefinieerd door haar grenzen – zowel fysiek als ideologisch. *Remembering Otherwise* gaat tegen deze tendens in en laat zien dat solidariteit niet zomaar een abstract concept is, maar een urgente en actieve praktijk. De installatie laat je nadenken over de politiek van verhalen en historische waarheid: wie wordt er gezien en wie wordt er genegeerd, wiens verhalen worden er bewaard en hoe, wie wordt herinnerd en wie wordt vergeten.

Onze samenwerking is ontstaan uit een langdurige professionele en persoonlijke band en gedeelde artistieke en politieke waarden. Ik ken belit sağ al heel lang en ben al een tijd bezig met het opzetten van deze samenwerking. Echter, door de opeenvolgende crises in de wereld – corona, de invasie van Oekraïne door Rusland, de aardbeving in Turkije en de genocide in Gaza – moesten we onze plannen steeds bijstellen, omdat urgentere zaken onze aandacht vroegen. Door deze gebeurtenissen voelden sommige artistieke concepten ineens ver weg en onbelangrijk.

Remembering Otherwise is een project dat sağ al enkele jaren ontwikkelt. Het gaat over migrantenvrouwen uit Turkije die samenkomen, over hun solidariteit en hoe ze hun eigen geschiedenis schrijven. Het onderscheidt zich van de gebruikelijke tentoonstellingen. Het is niet louter een weergave van de kunstwerken van de kunstenaar, maar omvat een nauwe, intieme samenwerking; een langzaam en zorgvuldig proces van wederzijds luisteren. Het project is geworteld in het principe van vasthouden – elkaar vasthouden als team, de verhalen koesteren waarmee we werken, en het publiek dat we uitnodigen blijven vasthouden. We hebben onze ideeën met elkaar verweven, zodat de uiteindelijke installatie een unieke, holistische visie vormt.

Toen sağ haar collages voor het eerst presenteerde, werd ik getroffen door hun tastbaarheid en besloten we ze om te zetten in wandtapijten. Door de afbeeldingen uit elkaar te halen en verschillende collages samen te voegen tot één caleidoscopisch beeld, combineerde sağ een reeks collages tot een grootschalig weefsel. Wandtapijten zijn tastbaar en worden vaak geassocieerd met de huiselijke sfeer. In Turkije worden ze traditioneel gezamenlijk door vrouwen gemaakt en hebben ze vaak een symbolische betekenis. Ze vertegenwoordigen het verweven van draden tot een sterker geheel, een perfecte metafoor voor de solidariteit die we wilden uitdragen.

Dit project voelde ongeschikt voor de beslotenheid van institutionele muren: om deze kadering uit te dagen, hebben we bewust geprobeerd de neutraliteit van de witte kubus te doorbreken. We wilden een immersieve leefwereld creëren, die je in elk detail terugvindt. *Remembering Otherwise* laat geen ruimte voor passieve observatie, maar voor zintuiglijke betrokkenheid, waar elk element bewust op maat is gemaakt. De felle kleuren in de collages tarten hun eigen grenzen; ze vloeien met bonte tinten over de witte muren en nemen actief de ruimte in beslag. De lijsten rond de collages zijn handmatig met nagellak beschilderd: een materiaal dat ook in de collages zelf terugkeert waardoor een persoonlijke, lichamelijke esthetiek ontstaat. De video's worden niet zomaar afzonderlijk afgespeeld, ze staan in dialoog met elkaar, kijken naar elkaar, communiceren met het publiek en reageren op de collages.

De textielwanden achter de videobeelden fungeren als achtergrond. Hun textuur en gelaagdheid doen echter subtiel denken aan gedroogde uienvellen – een materiaal dat een centrale rol speelt in het verhaal van de vrouwen. Het behoort tot het alledaagse, maar draagt vele lagen in zich, die een sterke lichamelijke reactie oproepen. Ook het zitmeubilair is speciaal voor deze tentoonstelling ontworpen. In plaats van standaard banken of stoelen kozen we voor een vorm die de toeschouwer letterlijk verankert in de thematiek van het werk: het publiek neemt plaats op zakken gevuld met uien. Dat is een bewuste, wellicht ongemakkelijke keuze. Ze verankert de ervaring in de tastbare arbeid van de vrouwenhanden. De bezoekers zitten op het product van die immense en vaak pijnlijke arbeid, waardoor het kijken zelf een daad van getuigenis wordt.

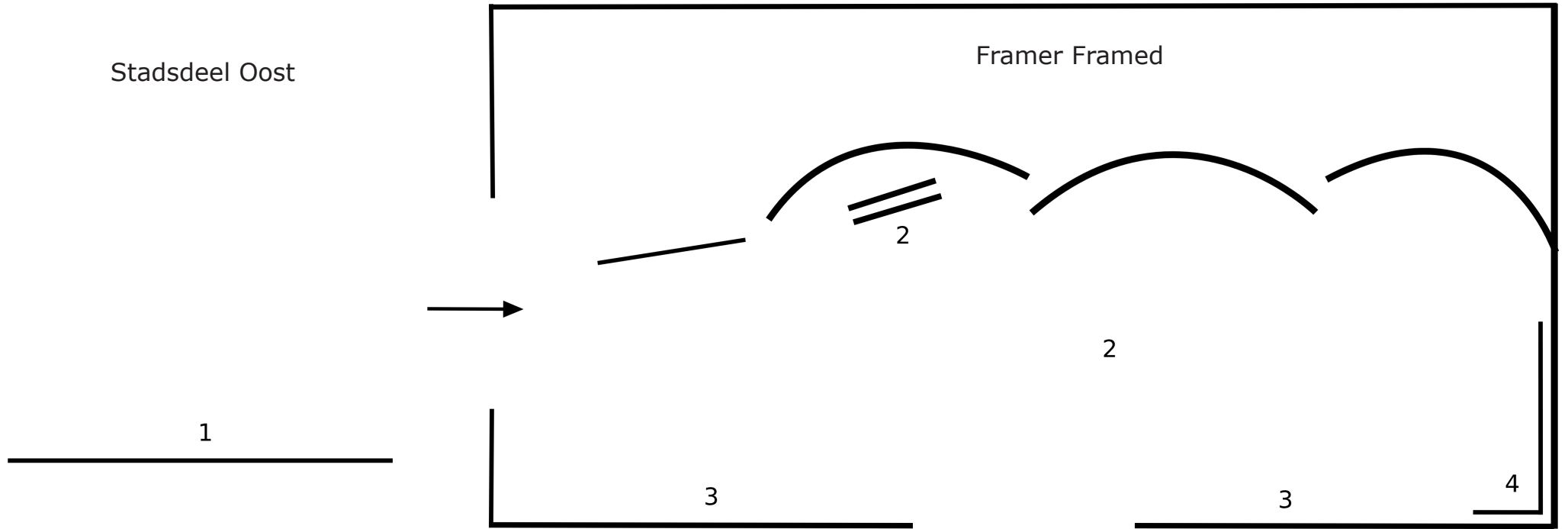
Het in twijfel trekken van het archief en de functie van het archief, het scheppen en visualiseren van kennis, zijn erg belangrijk voor dit project. belit's onderzoek begon in de formele staatsarchieven. Ze onderzocht de geschiedenis van migrantenvrouwen die in de jaren 70-80 een van de eerste vakbonden in Nederland organiseerden en leidden, en stredden voor fundamentele werknemersrechten. Maar binnen die officiële archieven

vond ze niet wat ze zocht: de vrouwen zelf. Zij bestonden slechts als statistische aanwezigheden, naamloze bijdragers aan een groter verhaal over de geschiedenis van arbeid. Hun individualiteit, angsten, gelukkige momenten, relaties en zelfs hun namen ontbraken. Deze stilte in de archieven voelde onrechtvaardig, en met dit project heeft sağ een tegenarchief gemaakt dat de vrouwen centraal stelt.

Gloria Wekker en Nancy Jouwe hebben in hun werk over Nederlandse Zwarte en postkoloniale feministische denktradities het begrip caleidoscopische visies ontwikkeld. Het verwerpt het eenduidige, gezaghebbende en vaak witte, mannelijke, koloniale perspectief op de geschiedenis. Het beschouwt kennis en herinnering als gefragmenteerd, veelzijdig en veranderlijk. Het zoekt kennis niet in één officieel document, maar in de verzameling van perifere blikken, persoonlijke verhalen en belichaamde herinneringen. In deze installatie is het officiële archief bewust slechts aanwezig als een schim, een vervaagde herinnering aan een moment uit het verleden in het onderzoeksproces. Het materiaal dat in het archief is aangetroffen, wordt weergegeven in een lineaire tijdlijn die de kunstenaar heeft gecreëerd – een reeks gebeurtenissen uit het verleden, bijna onleesbaar gemaakt, gereduceerd tot de status van voetnoot of spoor. Ze vormen slechts het vertrekpunt van waaruit sağ begon een andere geschiedenis te construeren gezien vanuit een migrantenperspectief.

Wat we in *Remembering Otherwise* centraal stellen zijn de verhalen van de vrouwen, gereconstrueerd door de caleidoscopische lens van artistieke intentie en solidariteit. We vragen ons af: wat hebben de archieven niet gearhiveerd? Wat bleef er in de marge achter? De archieven bevatten slechts droge feiten: data, nummers van rechtszaken, namen van ambtenaren. Maar de vrouwen herinnerden zich die niet in hun eigen mondelinge geschiedenissen en collectieve herinneringen. Ze herinnerden zich hun eigen gebeurtenissen, de elementen die voor hen betekenis droegen – hun gedeelde verhalen, intense emoties en persoonlijke relaties. Dat zijn de dingen die aan het archief ontsnappen, maar die de kern vormen van de menselijke ervaring en politiek verzet. *Remembering Otherwise* is dus een tegenarchief – een archief gemaakt van draad, kleur, bewegende beelden en de geur van uien. Het is een archief van ontroering, aanwezigheid en solidariteit dat zich uitstrekt van het verleden naar ons urgente heden, generaties met elkaar verbindt en een inspirerend voorbeeld biedt van saamhorigheid. ■

PLATTEGROND

1. *Weaving Solidarity / Dayanışmayı Dokumak* (2025)

2. *Layers of a Dispute / Bir İş Anlaşmazlığının Katmanları* (2025)

3. *Remembering in its Colors / Renkleriyle Hatırlamak* (2024-25)

4. *This is Where We Start, Not Where We Stay / Buradan Başlıyoruz, Burada Kalmıyoruz* (2025)

belit sağ, *Weaving Solidarity / Dayanışmayı Dokumak* (2025), geweven wandtapijt met dank aan de kunstenaar

WERKEN

belit sağ, *Layers of a Dispute / Bir İş Anlaşmazlığının Katmanları* (2025),
met dank aan de kunstenaar

Weaving Solidarity / Dayanışmayı Dokumak (2025)

DIGITAAL ONTWERPEN JACQUARD-GEWEVEN WANDTAPIJT MET METALEN, ACRYL-,
KATOEN- EN MERINOWOLGARENS
700 CM X 350 CM

Het monumentale wandkleed, dat speciaal voor deze tentoonstelling is gemaakt en in het stadsdeelkantoor van Amsterdam-Oost hangt, is een collage van foto's van vrouwelijke werknemers die naast elkaar staan: in de rechtszaal, bij demonstraties, tijdens vergaderingen, bij het vieren van hun overwinningen, enzovoort. Het centrale beeld in het wandkleed is een foto van de overleden fotograaf, waarop vrouwen in 1978 hun overwinning in de rechtszaal vieren.

Het wandkleed, geïnspireerd door de patronen op de stoffen die de vrouwen droegen op de foto's van het arbeidsconflict, is een eerbetoon aan deze vrouwen en eert het gezamenlijke verzet en de kracht die ze toonden door collectieve actie. De patronen op het wandkleed verweven archiefvondsten over het arbeidsconflict met artistieke interpretaties en speculaties met bewust overdreven patroonstructuren, zoals die te vinden zijn in de kleding van de vrouwen. Weven sluit nauw aan bij thema's als arbeid en collectiviteit, en weerspiegelt de repetitieve bewegingen van fabriekswerk. Deze werken symboliseren de gelaagdheid van geschiedenis, materialiteit en emotie.

Layers of a Dispute / Bir İş Anlaşmazlığının Katmanları (2025)

VIDEO- EN GELUIDSINSTALLATIE

De video- en geluidsinstallatie, die nieuw is en voor het eerst wordt getoond, bevat gesprekken die belit sağ voerde met de voormalige arbeidsters Kamile, Kahraman en haar familie, Nazife Kaya en voormalig organisator Leyla İleri. In sağ's films kijken vrouwen naar archiefinterviews waarin ze zelf voorkomen, reageren, herinneringen ophalen en terugdenken aan de tijd dat ze in de fabriek werkten. Zo wordt het archiefbeeld geconfronteerd met hun herinneringen. Het belichaamde en het zintuiglijke staan centraal. Herinneringen, stiltes en gelach, zonder verbale herhalingen, vormen eigen manieren van verbinden, verbeelden en herververtellen.

Wat herinnerd wordt, is belichaamd. Het is uniek aan de ruimtelijke relatie met anderen in dat moment en wat de details van de beelden bij de kijkers oproepen. Door samen met de betrokkenen het archiefmateriaal opnieuw te bekijken, stelt sağ geleefde ervaringen (opnieuw) centraal als bron van historische kennis. Het verstoort en collectiviseert de archiefvondsten en stelt de vraag wiens herinneringen worden bewaard. Het stelt zintuiglijke, niet-lineaire vormen voor, die de opgelegde fragmentatie opnieuw vertellen in de vorm van feestelijke, gelaagde bewegende beeldcollages.

Remembering in its Colors / Renkleriyle Hatırlamak (2024-25)

MIXED-MEDIA COLLAGES: PAPIER, NAGELLAK, ACRYLVERF, PEN, POTLOOD
11 PLATEN, 21 CM X 29,70 CM

Elke collage viert de momenten van collectieve kracht en vreugde onder de arbeidsters tijdens het arbeidsconflict in Veghel, zoals vastgelegd door belit sağ in haar archiefonderzoek. De foto's zijn getuigenissen van arbeiders die vergaderen, demonstreren voor het gerechtsgebouw, de rechtszaal in Utrecht vullen en hun overwinning in de rechtbank vieren. Sommige collages maken deel uit van het multidisciplinaire samenwerkingsproject Open Archief (2019-2022) van Beeld & Geluid, en zijn opgenomen in de publicatie uit 2024 getiteld *Open Archief: Artistic Reuse of Archives*. Nieuwe collages zijn speciaal gemaakt voor de tentoonstelling bij Framer Framed.

This is Where We Start, Not Where We Stay / *Buradan Başlıyoruz, Burada Kalmıyoruz* (2025)

SPOREN UIT HET ARCHIEF: CHRONOLOGISCH GERANGSCHIKTE KRANTENKNIPSELS EN
INFORMATIE AFGEDRUKT OP PAPIER, TWEE UITGEZONDEN VIDEO-INTERVIEWS
200 CM

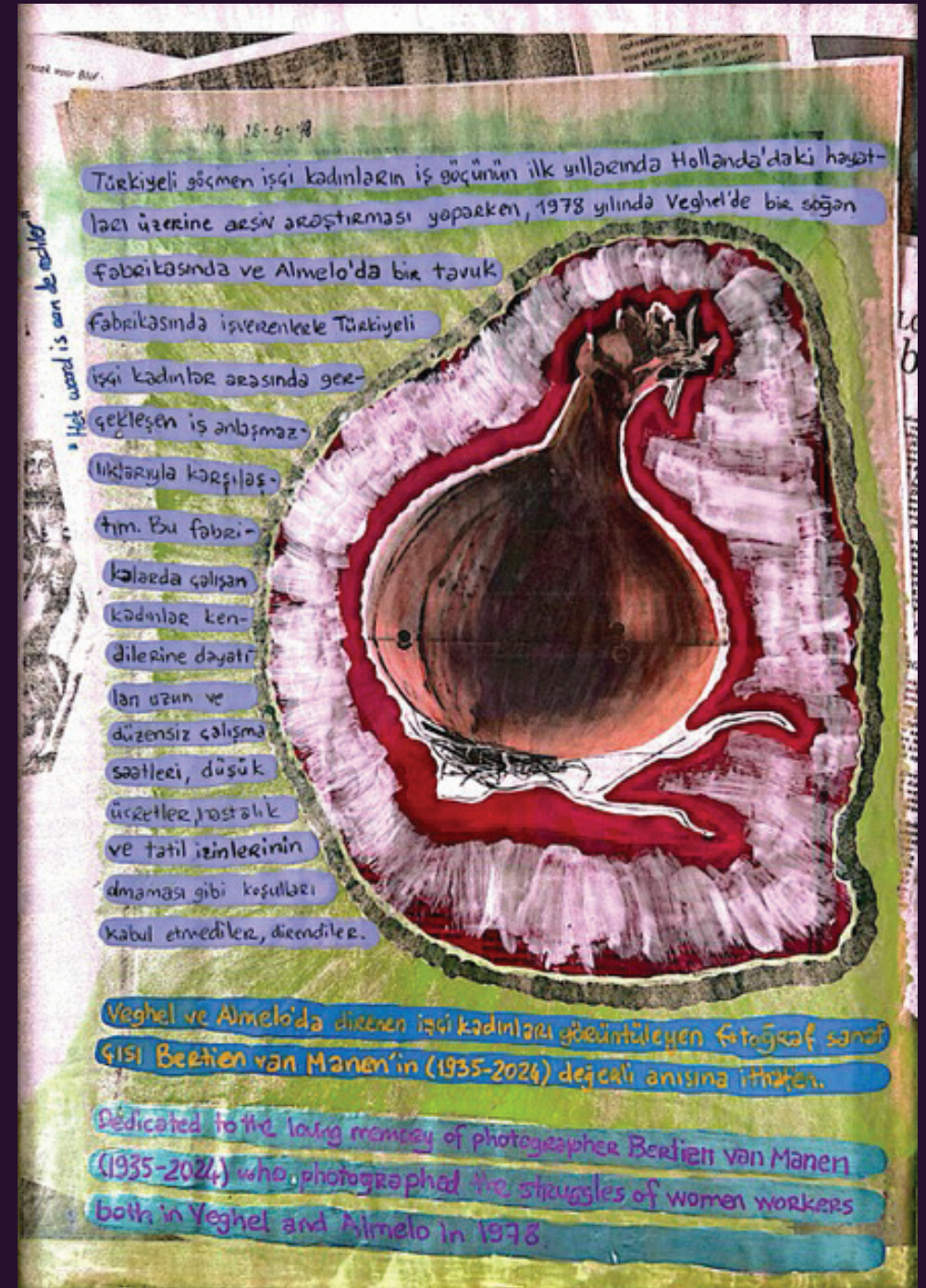
Een door belit sağ gemaakte tijdlijn van het arbeidsconflict in Veghel is vervormd en verkleind, en slingert langs twee muren van de tentoonstellingsruimte. De tijdlijn is teruggebracht tot een afbeelding, als vertrekpunt voor het onderzoek dat zich door de rest van de ruimte verspreidt. De tijdlijn bevat interviewfragmenten met de vrouwelijke werknemers die bij het arbeidsconflict betrokken waren, afkomstig uit twee tv-uitzendingen: *VARA-Visie* (17 oktober 1978) en *De Ombudsman* (2 december 1978). Met dank aan het archief van Beeld & Geluid.

vel een aantal verbeteringen aange-
racht. De overmatig lange werktij-
en zijn verleden tijd. De tarieven
orden echter nog steeds eenzijdig
or de werkgever bepaald. En het
ekt de vrouwen enorm dat zij nu
maar 3 dagen mogen werken. Zij
ten best een normale 5-daagse
week willen hebben. Tegen een

op dat moment nog niet voldaan. Op
de formulieren vulden Jan, Piet en
Nico in dat de vrouwen 3 dagen
werkten. De vrouwen tekenden. Voor
een arbeidsvergunning, dachten zij.
Niet wetende dat zij nu een uiteraard
onbetaalde arbeidstijdverkorting
voorgezet zouden krijgen.

belit sağı, *Remembering in its Colors / Renkleriyle Hatırlamak* (2024-25),
met dank aan de kunstenaar

16-9-78
Türkijeli göçmen işçi kadınların iş gücünün ilk yıllarında Hollanda'daki hayat-
ları üzerine aeviv araştırması yaparken, 1978 yılında Veghel'de bir söğen
fabrikasında ve Almelo'da bir tavuk
fabrikasında işverenlerle Türkijeli
işçi kadınlar arasında ger-
çekleşen iş anlaşmaz-
lıklarıyla karşılaşt-
tım. Bu fabri-
kalarda çalışan
kadınlar ken-
dilerine dayatıl-
ları uzun ve
düzensiz çalışma
saatleri, düşük
ücretler, hostalık
ve tatil izinlerinin
olmaması gibi koşulları
kabul etmediler, diendiler.

Veghel ve Almelo'da çalışan işçi kadınları görüntüleyen fotoğraf sanat-
çısı Beethen van Manen'in (1935-2024) değerli anısına ithafen.

Dedicated to the long memory of photographer Beethen van Manen
(1935-2024) who photographed the struggles of women workers
both in Veghel and Almelo in 1978.

belit sağı, *Remembering in its Colors / Renkleriyle Hatırlamak* (2024-25),
met dank aan de kunstenaar

KUNSTENAAR

belit sağ (zij/hen) is beeldend kunstenaar, onderzoeker en docent. Ze studeerde audiovisuele kunst en wiskunde in Ankara, en beeldende kunst en vergelijkende literatuurwetenschap in Amsterdam. Hen was artist in residence aan de Rijksakademie van beeldende kunsten (2014-2015) in Amsterdam en International Studio and Curatorial Program (2016 en 2019) in New York. In hun op onderzoek gebaseerde manier van werken met artistieke bewegende beelden bestudeert ze de relatie tussen visualiteit en politiek geweld en benadrukt ze artistieke positionering. Hun huidige project, *Remembering Otherwise* (2025), is een archiefonderzoek naar de arbeidsstrijd van een groep eerste-generatie-migrantenvrouwen uit Turkije in Nederland in 1978. Hun werk is tentoongesteld bij MOMA (New York, 2025), Stedelijk Museum (Amsterdam, 2024), documenta14 (Kassel, 2018), MOCA (Taipei, 2019), Flaherty NYC (2018) en Eye Filmmuseum (Amsterdam, 2016 en 2024). LI-MA distribueert hun bewegende beeldwerken. sağ is als docent verbonden aan het Sandberg Instituut en de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam.

CURATOR

Katia Krupennikova is curator en docent gevestigd in Amsterdam. Ze is gastredacteur van het eerstvolgende nummer van *Errant Journal*, getiteld 'Shifting Centres: Searching for Companions', met een publieksprogramma in kunstcentrum de Appel (2025-2026). Een gelijktijdige tentoonstelling, *Politics of Rotation*, een solotentoonstelling van kunstenaar Polina Kanis, is tot 26 oktober te zien bij PAKT Foundation. Eerder was Krupennikova curator bij instellingen in Nederland, zoals kunstcentrum de Appel, A Tale of A Tub, Oude Kerk, Nest Ruimte, Framer Framed en in het buitenland bij onder andere het Latvian Centre for Contemporary Art, Bergen Assembly 2017-2019, Ujazdowski Castle CCA en Württembergische Kunstverein Stuttgart.

Sinds 2018 is ze docent Curatorial Studies aan de masteropleiding Beeldende Kunst aan de HKU Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. In 2024 trad ze in dienst bij Stichting Landfall en Kunstwerk Kolderveen als fondsenwerver. Krupennikova schrijft regelmatig voor *Metropolis M* en is een van de oprichters van de collectieven Oo(y)ster Mums en Non-Aligned Feminist Friendships (beide opgericht in 2024). Ze zit in de redactieraad van *Errant Journal* en was gastdocent en externe expert bij BEAR Arnhem en St. Joost. School of Art & Design. Ook was zij jurylid van nationale en internationale prijzen zoals Apexart (2024-2025) en Rietveld Review (2022).

DANKWOORD

Deze tentoonstelling was niet mogelijk geweest zonder de steun en medewerking van veel mensen.

Tijdens de afgelopen vijf jaar van mijn onderzoek naar het arbeidsconflict in Veghel werd ik hartelijk ontvangen in talloze huizen en met veel zorg en gulheid begeleid. Ik wil Kamile Kahraman, haar dochter Şener Ülkü, Nazife Kaya en alle andere vrouwelijke arbeiders van van wat zij zelf 'de uienfabriek' noemen in Veghel, bedanken. Sommigen heb ik te laat ontmoet, naar anderen ben ik nog steeds op zoek; sommigen zijn teruggekeerd naar Turkije, en weer anderen zijn niet meer onder ons. Dank voor jullie strijd, jullie toewijding aan elkaar en voor het banen van de weg voor velen die na jullie komen. Ik kwam Leyla İleri tegen toen ik ongeveer een half jaar bezig was met mijn onderzoek. Zij was degene die het arbeidsgeschil had georganiseerd en de vrouwen in contact had gebracht met de vakbond. Ze is van cruciaal belang geweest voor dit project, omdat ze onvermoeibaar met me meereisde en samen met mij onderzoek deed met haar eindeloze energie. Bedankt Leyla!

Bertien van Manen (1935–2024) volgde en fotografeerde het arbeidsconflict in 1978. Ze stelde ruimhartig haar foto's beschikbaar voor dit project. Helaas overleed Van Manen voordat we elkaar persoonlijk konden ontmoeten en voordat ik haar en Leyla bij elkaar kon brengen. Bedankt, Bertien, voor je warme berichten en steun voor dit project. Bedankt, Iris Bergman, voor je niet aflatende steun, toen en nu, als onderdeel van Stichting Bertien van Manen.

Ik wil Petra Heck en Ewa Scheifes van Stichting NDSM-Werf bedanken, die me in 2020 in contact brachten met het archief van Beeld & Geluid en zo mijn onderzoek naar de eerste generatie vrouwelijke migranten uit Turkije naar Nederland op gang brachten. Verschillende archieven waren van cruciaal belang voor de realisatie van deze tentoonstelling. Ik wil in het bijzonder Beeld & Geluid en het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis bedanken voor het feit dat ze me gastvrij hebben ontvangen, mij geduldig hebben begeleid en hun collectie voor dit project hebben opengesteld. De publicatie *Open Archief: Artistic Reuse of Archives* heeft me geholpen om de kleuren in dit project te vinden door opdracht te geven voor de eerste reeks collages.

Met liefde en solidariteit,
belit

We willen Framer Framed bedanken voor hun gastvrijheid. We zijn alle leden van het team dankbaar voor hun toewijding, openheid en waardevolle advies.

Katia and belit

COLOFON

RUIMTELIJK ONTWERP

Katia Krupennikova
belit sağ

ASSISTENT

Ece Sivrikaya

POSTERONTWERP

Sarp Sözdinler

ONDERZOEK EN PRODUCTIE

ONDERZOEKSASSISTENTEN (2021-2025)

Ece Sivrikaya
Nilsu Göçer
Rose A. Bessy
Romy Day Winkel
Levi van Gelder
İ. Burcu Özkan
Gizem Üstüner
Jiyan Düyü

ONTWIKKELING WANDTAPIJTEN EN BEGELEIDING

Lotte van Dijk (TextielLab)

ONDERZOEKSONDERSTEUNING EN ADVIES

Cees Martens (Beeld & Geluid)
Erik Lucassen (Beeld & Geluid)
Kris Petrasova (Beeld & Geluid)
Rosa Kösters (researcher, IISG)
Zülfikar Özdoğan (researcher, IISG)
Aslan Zorlu (researcher, IISG)
Ece Öztan (independent researcher)

ONDERZOEKSMEDEWERKER VOOR DE INTERVIEWS

Leyla İleri

OUD-WERKNEMERS IN DE INTERVIEWS

Kamile Kahraman
Şener Ülkü
Nazife Kaya

GEBRUIKT VISUEEL MATERIAAL

Bertien van Manen (1935–2024)
Bondig, FNV Magazine (IISG archives)
Telegraaf Newspaper
VARA-Visie archive
De Ombudsman archive
International Institute Social
Geschiedenis (IISG)
Netherlands Institute for Beeld & Geluid
Delpher Online Newspaper Archive

DANKWOORD

Bertien van Manen
Çiğdem Yüksel
Iris Bergman
Mercedes Azpilicueta
Nathanja van Dijk
Aaron Schuster
Mira Schuster
Petra Heck
Ewa Scheifos
LI-MA

FRAMER FRAMED TEAM

DIRECTEUREN: Cas Bool, Josien Pieterse

TENTOONSTELLINGEN EN PUBLIEKSPROGRAMMA: Perna Bajaj, Jack Fresia, Jiyoung Kim, Dewi Laurente, Lydia Markaki, Ashley Maum, Jean Medina, Frederique Pisuise, Claudia Quaglia, Zsofi Ronai, Emily Shin-Jie Lee

COMMUNICATIE: Brennah Alfonso, Iris Eikelenboom, Evie Evans, Dieudonnee Twickler, Ebissé Wakjira, Stefan Wharton, Emily Yamaguchi

EDUCATIE EN COMMUNITY: Savitri Bergraaf, Sterre Herstel, Nathalie Tappin

KANTOOR, HOSTS EN VRIJWILLIGERS: Celine Abu-Zahideh, Carel Buening, Freya Chiappino, Sonya El Massari, Shaya Fahd, Meg, Nadine Hottenrott, Amo Kaur, Zaruhi Kevorkova, Anne Krul, Mahrouz, Jasmine Mirmohammadi, Ayman Nadaf, Linnemore Nefdt, Yoorim Park, Liam Rhatigan, Sam, Yujina Song, Awat Qadir

MET STEUN VAN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, AFK (Amsterdam Fonds voor de Kunsten), Stadsdeel Oost, Mondriaan Fonds, het publieke stimuleringsfonds voor beeldende kunst en cultureel erfgoed, Stichting SAHA, PPO Werktuig, Fonds Amarte en in samenwerking met het TextielLab, het professionele ontwikkelcentrum van het Textielmuseum.

REDACTIE: Katia Krupennikova, belit sağ, Ebissé Wakjira

GRAFISCH ONTWERP: Emily Yamaguchi

OMSLAGILLUSTRATIE: Sarp Sözdinler

Ministerie van
Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

amsterdam
fonds voor de
kunsten

Gemeente
Amsterdam

mondriaan
fonds

SAHA

amarte
fonds

TextielMuseum

TextielLab

FRAMER FRAMED

ADDRES

Framer Framed
Oranje-Vrijstaatkade 71
1093 KS Amsterdam

OPENINGSTIJDEN

Di - zo, 12:00 - 18:00

NL

/framerframed
info@framerframed.nl
www.framerframed.nl